

BETÆNKNING**Afgivet af Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg****vedrørende**

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at henvende sig til de danske myndigheder med henblik på at søge sikret, at forsvarsaftalen af 1951 og dertil tilhørende tillægsaftaler til stadighed skal være til gavn for Grønland, både samfundsøkonomisk, arbejdsmarkedet, kompetencemæssigt og uddannelsesmæssigt.

FremSAT af Medlem af Inatsisartut, Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Mariane Paviasen, Inuiat Ataqatigiit, formand

Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Naleraq, næstformand

Medlem af Inatsisartut Pipaluk Lyngé, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Mariia Simonsen, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Doris J. Jensen, Siumut

Medlem af Inatsisartut Kuno Fencker, Siumut

Medlem af Inatsisartut Nivi Olsen, Demokraatit

Udvalget har efter 1. behandlingen 17. oktober 2023 under EM2023 gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

I 1951 blev Forsvarsaftalen indgået mellem Danmark og USA, og Grønland havde ingen indflydelse på denne aftale. Forslagets overordnede formål er, at Naalakkersuisut skal kontakte de danske myndigheder med henblik på at sikre, at den forsvarsaftale fra 1951, som inkluderer oprettelsen af en militærbase i Pituffik, er til større gavn for Grønland på forskellige måder: Samfundsøkonomisk, på arbejdsmarkedet, kompetencemæssigt og uddannelsesmæssigt.

Forslagsstiller mener det er afgørende, at Grønland opnår mere direkte indflydelse på beslutninger, og at Pituffik-militærbasen er til større fordel for den grønlandske befolkning end i dag.

Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Der var under første behandling i Salen generelt bred tilslutning til hensigten med forslagsstillerens beslutningsforslag. Naalakkersuisut fremsatte et ændringsforslag med følgende ordlyd:

”Forslag til Inatsisartut beslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at igangsætte en dialog med de politiske partier, med henblik på at få identificeret konkrete dele af forsvarsaftalekomplekset, hvortil den grønlandske gavn bør styrkes, inden Naalakkersuisut henvender sig til rigsmyndighederne, for at søge sikret at Grønland får mest muligt gavn af forsvarsaftalekomplekset, både samfundsøkonomisk, indenfor arbejdsmarkedet, kompetencemæssigt og uddannelsesmæssigt.”

På baggrund af drøftelserne i Salen blev det besluttet at sende forslagene til videre behandling i Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg.

Udvalgets behandling af forslaget

Udvalget noterer, at der allerede eksisterer adskillige samarbejdsaftaler mellem Grønland/Danmark og USA. Samarbejdet mellem Grønland/Danmark og USA finder sted mindst én gang om året i samarbejdsforaet Permanent Committee, etableret i 1991 samt i Joint Committee, oprettet i 2004.¹

Udvalget noterer sig, at vedtagelse af ændringsforslaget fra Naalakkersuisut vil medføre at Naalakkersuisut vil indgå i dialog på tværs af partierne med henblik på at søge sikret, hvordan forsvarsaftalen og dertil tilhørende tillægsaftaler kan være til større gavn for det grønlandske folk. Derefter vil Naalakkersuisut rette henvendelse til rigsmyndighederne, for at søge sikret at Grønland får mest muligt gavn af forsvarskomplekset. Udvalget bemærker i den forbindelse, at der var bred opbakning til Naalakkersuisuts ændringsforslag, og særligt vedr. at de politiske partier bliver inddraget forud for at Naalakkersuisut retter henvendelse til rigsmyndighederne. Endvidere, at der under første behandling var opbakning til at Grønland bør få større indflydelse på beslutninger vedr. forsvarsaftalekomplekset.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagets begrundelse.

Udvalget har noteret sig, at forslaget i overensstemmelse hermed angiver de økonomiske konsekvenser ved forslagets realisering. Således forventes de økonomiske konsekvenser ikke at overstige et akademisk årsværk svarende til 2 AC-årsværk, svarende til 1. mio.kr.

¹https://naalakkersuisut.gl/Departementer/Dep_for_Udenrigsanliggender_Selvstaendighed/Dep_for_Udenrigsanliggender?sc_lang=da

Udvalgets indstillinger

Et flertal i udvalget bestående af repræsentanter for Inuit Ataqatigiit, Siumut og Demokraatit indstiller Naalakkersuisuts ændringsforslag til **vedtagelse**.

Mindretalsudtalelse fra Naleraq:

At ingen af de store partier har lagt mærke til udfordringerne, ved aftalen fra 2020, er noget vi i Naleraq har bidt mærke i.

I 2020 underskrev Naalakkersuisut og USA under på en samarbejdsaftale, der bygger på forsvarsaftaler af 1951, som Itilleq aftalen bekræftede "intet om os, uden os".

Samtidig har vi fra Naleraq kraftigt kritiseret at vi fortsætter med at melde os ud af mangfoldigheden, ved vi ikke har vores egen identitet. Noget der stadig ikke ses tegn på man har tænkt sig at gøre noget ved.

Fra Naleraq er vores vision en ny forsvarsaftale skal forhandles, til erstatning for forsvarsaftaler Danmark indgik, om forsvaret af Grønland, mens vi var en koloni.

En aftale der skal træde i kraft den dag vi stemmer for at blive en republik, men som vi desværre står meget alene med. Som de andre partier i bedste fald ser ligge flere årtier i fremtiden.

Vi kan se vi er ved at gentage såvel retorik som fejl, der blev gjort ved aftalen i 2020, især fordi ingen ønsker at etablere vores egen kommandostruktur til suverænitetsåndhævelse og fiskeriinspektion.

Fra Naleraq mener vi ikke vi kan komme udenom at etablere vores egen struktur, hvis partierne vitterligt ønskede selvstændighed. Vi er nødt til at erstatte Arktisk Kommando med vores egne folk, for at vi selv kan udøve SAR og andre relaterede funktioner. Vi har også påpeget at oprettelsen af en civilbaseret kystvagt, inspireret af Island er en mulighed.

Vi ved dette tager tid, det sker ikke fra dag til dag. Og det kan slet ikke ske så længe man lader danskerne bestemme hvad der ske inden for forsvaret af vores land.

Fra Naleraq har vi lagt mærke til aftaler vedrørende forsvarsaftalen aldrig kommer grønlændere til gode, især når man bruger ord som "bør komme os til gode" og "den grønlandske befolkning", så tillægges grønlændere ikke nogen værdi i praktik.

Se bare da man som følge af den sidste aftale tildelte Pituffik kontrakten til "Inussuk A/S", der blev betegnet som "en grønlandsk virksomhed".

Vi har hørt flere gange "at et hus ikke kan bygges fra skorstenen", og så længe grønlænderne, efterkommerne af Inuit, ikke har deres egen identitet, at det ikke giver nogen mening at forhandle yderligere aftaler. Hvem skal de gælde for.

I stedet vil vi påpege at der mangler visionerne fra de store partier.

Fra Naleraq har vi også observeret at det argumenteres fra nogen at Danmark har ansvaret for forsvaret af Grønland, mens man samtidig argumenterer for Grønland blev annekteret i 1953. Dette giver tvivl om hvad der er op og ned i deres argumentation, for enten blev Grønland annekteret i 1953 og Det grønlandske folk fik mulighed for selvstændighed i 2009 eller også gjorde det ikke. Kun hvis man påstår at Danmark retmæssigt gjorde Grønland til et amt, i tråd med alle FN's resolutioner, så hører Grønland under Danmarks grundlov. Hvis man argumenterer for Grønland blev annekteret i 1953, og vi blev anerkendt som et folk i 2009, så er det alene op til os at formulere alle fremtidige visioner for landets forsvar. Så varetager USA blot forsvaret af Grønland i dag, ganske som underskrevet i 1951. Ikke Danmark.

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Mariane Paviasen
Formand

Pele Broberg
Næstformand

Pipaluk Lynge

Mariia Simonsen

Doris J. Jensen

Kuno Fencker

Nivi Olsen